

Taajuuksien löytöretkeilijät

Ulkomaisten radioasemien nappaaminen kärsi internetin myötä inflaation. DX-kuuntelijat pitävät kuitenkin yhtä.

Teksti Oona Komonen Kuvat Pekka Nieminen ja Mika Mäkeläisen kotialbumi

Vasemmalta katsoen Jyrki Hytönen, Jari Sinisalo, Lauri Niemi ja Ismo Kauppi ovat tunteneet toisensa vuosia. He ovat tutustuneet DX-kuuntelun kautta.

Tontti tuli puheeksi satumalta. **Jari Sinisalo** ja **Martti Karimies** olivat nähneet ilmoituksen netissä. Se sijaitsi pohjoisessa, Suomi-neidon päässä, kaakossa. Muutaman kymmenen kilometrin päässä Norjan rajasta.

Oli vuosi 2009. Sinisalo ja Karimies olivat käyneet Lapissa harrastamassa DX-kuuntelua vuosia, lähinnä Lemmenjoella, mutta mikään paikka ei ollut kuuntelun kannalta sellainen, josta ”voisi tehdä optimaalisen”.

Mutta nyt toiveet heräsivät. Auto käyntiin, kohti Inarin pohjoisosaa. Sevettijärventielle.

Perillä vetelää jänkäsuoeta, ja kivikkoa. Tontin vieressä järvi, lähellä Kaldoaivin erämaa-alue.

”Paskamaista aluetta taivaltaa.”

Mutta sen kesti, koska perillä ensimmäinen ajatus oli: tästä voisi saada jotain.

Kaukainen tuntematon

Aikataulu on venynyt. Lounaan piti alkaa kahdeltatoista, mutta luento

on vielä kesken. On elokuun alku, 2019. Lohjan Kisakallion auditoriossa esitellään softwarea, ohjelmistoa, jolla radioaaltojen kuuntelu on entistä vaivattomampaa. Kerrotaan antenneista ja kuunteluaseman pystytyksestä.

Paikalla on seitsemisenkymmentä DX-kuuntelun harrastajaa. Kuuluo moi ja terve ja hei.

”Melkein kaikki DX-kuuntelijat tuntevat toisensa”, **Lauri Niemi** kertoo.

”On tullut myös paluumuuttajia.”

Sellaisia, jotka ovat harrastaneet DX-kuuntelua ”aikojen alusta”, pitäneet taukoa, ja palanneet.

Siksi kokouksessa tuli ”hirveästi kysymyksiä uusista softista”,

”Niistä asioista kannattaa kysyä **Ismo Kaupilta**”, Niemi vinkkaa.

Kauppi palasi viisi vuotta sitten DX-kuuntelun pariin ”toden teolla”. Hänellä on kokouksessakin mukana tietokone. Ohjelmisto auki.

”Tällä mä etsin...”

Klik, klik. Ruudulla näkyy erilaisia grafiikoita, numeroita, värejä.

▲ **Mika Mäkeläinen** nostaa antennilankaa Aihkiniemessä.

▼ **Ismo Kauppi** (toinen vas.) esittelee uutta, DX-kuunteluun tarkoitettua ohjelmistoa Lohjalla. **Lauri Niemi** (vas), **Jyrki Hytönen** ja **Jari Sinisalo** katsovat.

”Varsinainen radio, eineslaatikon kokoinen boksi, on kotona, 25 kilometrin päässä täältä”, Kauppi sanoo ja viittoilee kaukaisuuteen.

Harrastus alkoi korteista

Vielä 1920-luvun alussa radioaaltojen liikkeistä tiedettiin hyvin vähän. Ensimmäinen yleisradioasema perustettiin Yhdysvaltain Pittsburghiin. Sieltä yleisradiotoiminta levisi Eurooppaan, ja muualle.

Saadakseen selville kuuluvuusalueensa asemat pysyivät kuulijoita lähettämään raportteja. Niihin asemat vastasivat kortilla.

Ja kortteja alettiin kerätä, etsittiin uusia asemia, yhä harvinaisempia.

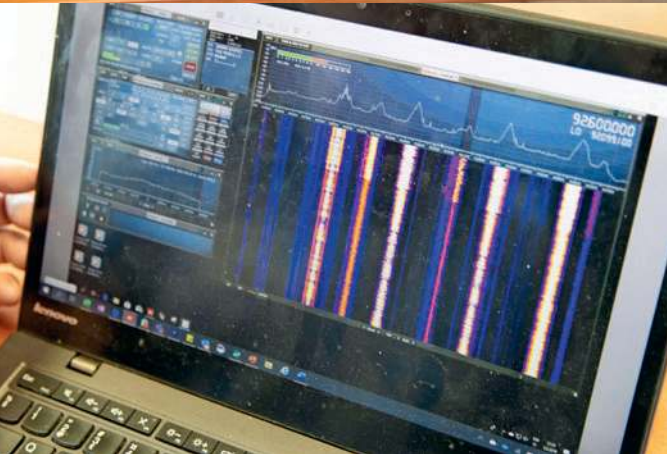
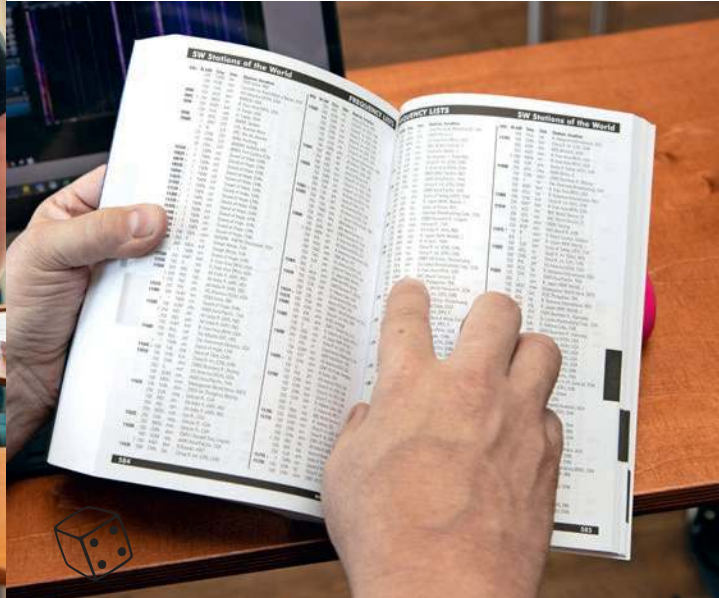
DX-kuuntelun kirjaimet ovat perua radioamatöörisanastosta: distant X, kaukainen tuntematon. On kuitenkin yleinen harhaluulo, että DX-kuuntelu olisi radioamatööri-toimintaa.

Ei ole. Siinä missä amatöörit etsivät radioalloilta toisiaan, DX-kuuntelijat eivät itse lähetä mitään. He ovat löytöretkeilijöitä. Kaukoyhteyk-

DX-harrastajat ovat kaukoyhteyksien etsijöitä radiota kuuntelemalla.

sien etsijöitä radiota kuuntelemalla. DX-harrastuksen alkaessa kuuntelulaitteet olivat vanhoja putkiradioita. Nykyään taajuuksia etsitään tietokonevälitteisesti.

”Ei tarvitse väännellä nuppeja. No, mitä kuunnellaan”, Kauppi kysyy ja ehdottaa itse ranskalaisia FM-asemia.

”Mutta ei ne varmaan kuulu”, hän jatkaa.

Eivät kuulukaan. Pelkkää särinää. ”Ehkä jotain muuta”, Kauppi mutisee ja alkaa etsiä.

Lauri Niemi pyörittelee päätään.

▲ Erilaiset värikoodit ja graafit kertovat muun muassa, kuinka vahvoja signaalit ovat.

▼ Taajuuksia voi yrittää ratkoa opaskirjan avulla.

”Tähän aikaan, kirkkaalla päivällä...”

On havaittu, että radioaaltojen signaalien kantama ja kuuluvuuden laatu riippuvat useista tekijöistä: aseman lähetystaajuudesta ja -tehosta, lähetinantennin tyypistä ja suuntauksesta, vuorokauden- ja vuodenajasta.

Eryteisesti vaikuttavat ionosfäärin, planeetan kaasukehän yläosan, kerrokset. Ne määrittelevät, kuinka radioaallot taipuvat – jos taipuvat – maanpinnalle sekä miten pitkälle asemat kuuluvat.

Yö ja hämärä ovat parasta kuuntelu-aikaa, sanovat monet. Silloin signaaleja vaimentavat kerrokset heikkenevät.

Äkkiä kuuluu vaimeaa, pätkivää ääntä.

”Joo”, Kauppi sanoo. ”Arabi. Selvä arabi. Oliskohan Omanista.”

Ikkuna maailmalle

Jo tehdasteokoisten radiovastaanottimien aikaan ulkomaisten radioasemien kuuntelu oli yleistä. Oli taval-

lista, että asteikkoihin oli merkitty lähetinpaikkakuntia Suomen ulkopuolelta.

Lontoo, Motala, Berliini. Buenos Aires, New Delhi.

Eryteisesti nuoret etsivät monopoliasemassa olevan Yleisradion vakavahenkisen ohjelmatarjonnan sijaan muuta kuunneltavaa. Jazzia Yhdysvalloista, salsaa Kolumbiasta. Iskelmää ja uusia rock-hittejä. Suosittuja asemia olivat Radio Luxembourg ja Voice of America.

Mutta oli muitakin syitä kuin musiikki.

Jari Sinisalo on tullut Lohjalle Vaasasta. Hän aloitti DX-kuuntelun 1979 ”vanhempien vaatehuoneeseen jematulla putkiradiolla”. Ennen satelliittitelevisiota ja internetiä radio oli ainoa ikkuna muuhun maailmaan.

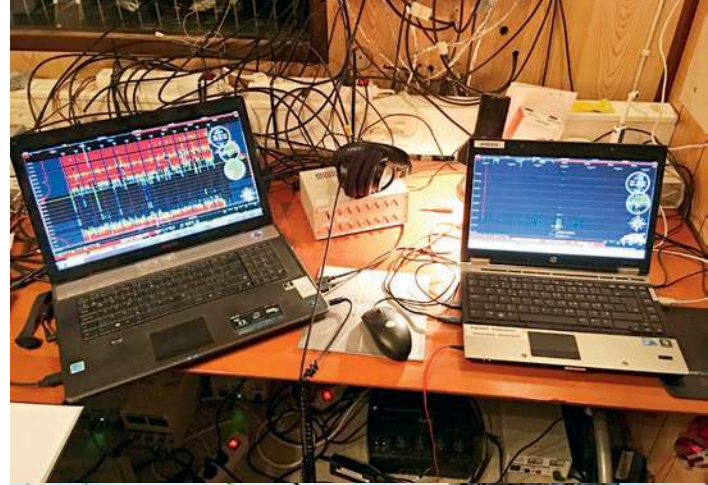
Marraskuussa 1982 Sinisalo oli löytänyt Ylä-Voltan, nykyisen Burkina Fason, radioaseman. Kesken lähetystä musiikki vaihtui paatokselliseen puheeseen. Taustalta kuului konekiväärien papatus.

Vallankaappaus, tajusi Sinisalo. ▶

”Radio oli minun Spotifyni ja internetini. Ja on yhä.”

–Jari Sinisalo

Politiikka on aina – ainakin jollain tasolla – kuulunut, ja myös vaikuttanut DX-kuunteluun. Kuten 1980-luvulla, kun Neuvostoliitto ja Itä-Euroopan maat vähensivät ja myöhemmin lopettivat länsimaiden radiolähetysten häirinnän. Kauko-kuuntelijoille se oli helpotus: niin sanotut jammerit olivat häirinneet monia taajuuksia.

Kun Irakin ja Iranin sota syttyi syyskuussa 1980, Sinisalo kuunteli molempien maiden radioasemia, sekä puolueetonta BBC:ta.

”Radio oli minun Spotifyni ja internetini.”

”Ja on yhä.”

Tavallaan DX-kuuntelua voisi verrata älypeliin. On paitsi löydettävä oikea asema, myös tunnistettava se. Siihen tarvitaan kielitaitoa.

”Osaan kotimaisten kielten ja englannin lisäksi saksaa, portugalia, espanjaa, ja vähän japania”, Sinisalo luetlee.

Sanotaan, että suomalaiset huippukuuntelijat tuntevat useista kielistä muutamia kymmeniä sanoja.

”Ne toimivat ikään kuin avainsanoina, ratkaisuna arvoituksiin.”

Mikä on huijausta?

Huippuvuosi koettiin 1983. Silloin Suomen DX-liittoon kuului yli 2 500 jäsentä. Sen jälkeen määrä kääntyi laskuun. Nykyään jäseniä on viitisensataa, lähinnä miehiä, keski-ikäntään kuusikymmentävuotiaita.

Laskun syyksi on esitetty useita tekijöitä. Yksi on, että ulkomailta alettiin saada ajankohtaistietoa satelliittitelevisioiden myötä. Toinen on videonauhureiden tulo markkinoille. Se passivoi ja vei aikaa muulta harrastetoiminnalta, DX-liitossa ainakin ajateltiin.

Kun Yleisradion monopoli murtui, kevyen musiikin tarjonta Suomessa laajeni 1985 alkaen. Se söi kiinnostusta kauko-kuunteluun.

Tuli myös muuta tekemistä, kun ikää karttui: opiskelu, työ, perhe.

Suurimpina syyllisinä jäsenmäärän vähenemiseen DX-liitto kuitenkin pitää tietokoneita ja internetiä, vaikka ne olivat pitkään kuuntelun

► Jan-Mikael Nurmela esitteli Lohjalla 1980-luvulla suosittua Grundig 650 -maailmanradiota.

▲▲ Radiolaitteisto on kehittynyt lajin mukana. Nykyään DX-kuuntelua tehdään pääosin tietokoneohjatuilla monikanava-radioilla.

▲ DX-kuuntelija Olli Kilpeläinen on vierailut Aihkiniemen kuuntelu- asemalla. Myös vierailijoiden täytyy huoltaa antennit tarvittaessa.

apuna. 1980-luvulla koneilla kirjoitettiin raportteja ja seuraavalla vuosikymmenellä kehitettiin yhä teknisempiä ohjelmia kuuntelun tueksi. 2000-luvulla yleistyivät internet-radiot, eikä perinteisen vastaanottimen säätimiä tarvinnut enää pyörittää löytääkseen kuunneltavaa.

Siinäkö se sitten on? Miksi enää etsiä taajuuksia?

Kysymys herättää närkästyä. Laji on vielä elossa, sanovat harrastajat. Ja se voi hyvin!

Internetistä on hyötyä: yhteisö ei ole enää Suomen sisäinen, vaan maailmanlaajuinen. Neuvoa voi kysyä eri puolilta maailmaa, ja tietoa hakea eri kanavista.

Jyrki Hytönen ryhtyy selittämään. Ennen oli neljä radiota, ne olivat vierekkäin pöydällä, ja sitten oli kasettinauhureita, hän sanoo. Nauhureihin tallennettiin signaalit ja kaseteilta kuunneltiin myöhemmin, mitä kanavia tuli löydettyä.

”Mutta nykyään tietokoneella voi nauhoittaa kaiken ulkoiselle kova-levylle, ikään kuin olisi 50 radiota

VESA-JUSSI RINKISEN KOTIALBUMI

VESA-JUSSI RINKISEN KOTIALBUMI

vierekkäin. Se on valtava loikkaus!”
Tietokone siis kuuntelee ihmisen puolesta. Eikö se ole huijausta?

Harrastajien keskuudessa on vankka ajatus ”DX-moraalista”, väärentämistä tuskin kukaan aito harrastaja edes harkitsee, vaikka se onkin mahdollista ja on ollut aikaisemminkin.

”Kyllähän ne asemat täytyy sieltä löytää itse”, Jari Sinisalo sanoo, ”ja tunnistaa ne, säätää antennia, kuunnella nauhoitukset...”

Vuosien ystävyys

Palataan Lappiin, lähelle Kaldoaivin erämaa-aluetta. Siellä on nyt tontti, jonka keskellä on antennia, kilometrin mittaisia, yhteensä kolmeitoista. Ne roikkuvat tolmissa ja puissa usean metrin korkeudessa, etteivät hirvet ja porot juutu johtoihin.

Vuoden 2009 syksyllä, kun tonttia oli käyty katsomassa, Sinisalo ja Martti Karimies tekivät alueella myös koekuuntelua.

Tulokset: ei häiriöitä. Hyvin lupeavaa!

Vuoden 2010 alussa perustettiin kahdeksan hengen kannatusyhdistys. Sinisalonen ja Karimiehen kimpaan lyöttäytyivät myös Lauri Niemi ja viisi muuta innokasta DX-miestä.

He ovat eri puolilta Suomea. Tampereelta, Hämeenlinnasta, Vaasasta ja pääkaupunkiseudulta.

Useimmat miehistä tunsivat toisensa parin vuosikymmenen takaa, osa jopa viidenkymmenen vuoden ajalta. Tiedettiin, että tullaan toimeen, vaikka yllättävä auringonpilkkaus pilaisi viikon radiokelit.

Ja silloinkin, jos joutuu valvomaan kämppäkaverin kuorsatessa.

Kesällä 2010 rakennettiin antennia ”hikeä ja rahaa säästämättä”. Syksyllä erämaan keskellä seisoi pieni, 30 neliömetrin parakkirakennus. Keksi nimi: Aihkiniemi, virallisen kiinteistörekisterin mukaan.

Nimi on perua sodan jälkeen lohkaistusta yhdelle perheelle osoitetusta porotilasta. Aihki tarkoittaa vanhaa, hitaasti kasvanutta tiheäsyistä mäntyä. Samanlaista, mikä kohoaa tontilla.

▲ Vesa-Jussi Rinkinen ja Ismo Kauppi tunnistivat viikon aikana 66 japanilaista radioasemaa Aihkiniemessä lokakuussa 2016. Yksi niistä oli KNB-yhtiön asema. He kirjoittivat sinne ja kertoivat sen kuuluvan Suomessa. Kuvalluttajat vastasivat lähettämällä kuvan, jossa he olivat asettaneet samanlaiseen tervehdyseen.

► DX-kuunteluun rakennettu Aihkiniemen mökki valmistui syksyllä 2010.

Lauri Niemi sanoo, että DX-kuuntelua voisi harrastaa myös yksin. Mutta harrastuksessa menestymisen edellyttää yhdessä oppimista, kun viritellään radioita, rakennetaan antennia, tunnistetaan kieliä ja asemia.

”Kun tällaisia puuhaa vuosikautia, syntyy pysyviä ystävyysuhteita”, Niemi sanoo.

”Moni muukin porukka tekee vastaavia asioita kuin me Lapissa.”

Lapissa kausi alkaa syksyllä ja kestää kevääseen. Silloin signaaleja kuuluu ”lähestulkoon aina”.

Varsinaisten jäsenten lisäksi kuuntelijoita käy Suomesta ja ulkomailta, kerralla viikon tai kaksi. Siinä ajassa ehtii keskustella, sanoo Jari Sinisalo. Opiskeluista ja perheestä. Työpaikoista, niiden saneerauksesta, uusista aluista. Yhdessä tehdään ruokaa ja saunotaan naapurissa. Käydään saamelaismuseossa ja kalastetaan.

Muu aika kuunnellaan ja huolletaan antennia. Se on rankkaa työtä. Mutta tärkeintä on, se rauhoittaa. ■

Juttuun on haastateltu myös Mika Mäkeläistä ja Martti Karimiestä, sekä Suomen DX-liiton puheenjohtaja Pasi Rintamäkeä. Lisäksi lähteenä on käytetty Heikki Aarveaaran teosta Oikeaan aikaan, oikealla taajuudella (2008).